

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 38/2006 rd

**Regeringens proposition med förslag till lagar
om ändring av lagen om häradsåklagare, lagen
om landskapsåklagarämbetet i Åland och 11 § i
lagen om allmänna åklagare**

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 september 2006 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om häradsåklagare, lagen om landskapsåklagarämbetet i Åland och 11 § i lagen om allmänna åklagare (RP 84/2006 rd) till lagutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Ulla Mohell och utvecklingschef Jouko Laitinen, justitieministeriet
- överinspektör Riitta Aulanko, inrikesministeriet
- biträdande riksåklagare Jorma Kalske
- ledande häradsåklagare Jouko Nurminen, åklagarämbetet i Tammerfors härad
- ordförande, häradsåklagare Harri Lindberg, Suomen Syyttäjähdistys ry och Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om häradsåklagare, lagen om landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland och lagen om allmänna åklagare ändras. Det föreslås att åklagarväsendets lokala organisation ändras så att de åklagarämbeten som bildas av de nuvarande samarbetsområdena ska fungera som lokala myndigheter. Utöver dessa ska åklagarämbetet i Helsingfors härad och landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland vara lokala åklagarmyndigheter.

Samtidigt ska häradsåklagarnas och de biträdande åklagarnas befogenheter preciseras så att de i hela landet är behöriga att sköta åklagarupp-

gifter i strafforderärenden och i mål som enligt lagen om rättegång i brottmål kan avgöras i skriftligt förfarande.

Dessutom ändras lagen om landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland så att ledande landskapsåklagaren är chef för landskapsåklagarämbetet.

Det föreslås att till lagen om allmänna åklagare fogas en bestämmelse om åklagarens rätt att få upplysningar ur det bötesregister som upprätthålls av Rättsregistercentralen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår att det lokala åklagarväsendet ordnas häradsvis så att åklagarämbetets verksamhetsområde kan omfatta ett eller flera härad. Åklagarämbetena, som är lokala myndigheter, ska bildas av de nuvarande samarbetsområdena. Utöver dessa ska åklagarämbetet i Helsingfors härad och landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland vara lokala åklagarmyndigheter.

Syftet är att effektivisera ledningen och styrningen av åklagarväsendet, höja verksamhetens produktivitet och kvalitet, frigöra resurser till egentliga åklagaruppgifter genom att centralisera förvaltningen, sätta in åklagarnas resurser och specialkunskaper där de behövs mest, jämna ut antalet mål och även i övrigt bättre säkerställa åklagartjänster på lika villkor i olika delar av landet.

I sitt betänkande om förvaltningsredogörelsen meddelade förvaltningsutskottet att åklagarväsendet enligt utredning inte tillhandahåller några tjänster som medborgarna får direkt över disk. Över lag har medborgarna mycket sällan ärende till den lokala åklagarenheten. Åklagarväsendets arbete består i att tillhandahålla åtalsprövning med rätt innehåll och vid rätt tidpunkt och att på ett effektivt sätt driva brottmål i underrätter och överrätter. Dessutom måste åklagarväsendet för åtalsprövning samarbeta på rätt sätt och vid rätt tidpunkt med den polisenhet som leder och gör förundersökningar. Det är åklagaren som i myndighetskedjan samarbetar med den polisenhet som leder och gör förundersökningar, och mindre med de polisenheter som har hand om ordningsärenden och uttryckningar.

När de administrativa enheterna är tillräckligt stora går det bättre att anpassa personalstrukturen och resursfördelningen enligt kraven på åklagarväsendet. Med avseende på medborgarnas rättssäkerhet framhåller utskottet att åklagarna måste ha tillräckligt mycket tid för att ägna sig åt sitt normala arbete. I sitt ovannämnda betänkande påpekade utskottet att serviceenheterna i vilket fall som helst inte får bli färre än nu (FvUB 2/2006 rd — SRR 2/2005 rd). Enligt

utredning kommer de inte heller att bli färre. Det är viktigt redan med tanke på åklagarnas lokalkännedom. Polisens organisation bygger på egna utgångspunkter. Åklagarnas verksamhetsställen måste ordnas med beaktande av de krav som samarbetet med polisen ställer.

Regeringen föreslår att bestämmelser om åklagarämbetenas verksamhetsområden och huvudsakliga verksamhetsställen utfärdas genom förordning av statsrådet. Beslut om inrättande och indragning av servicebyråer utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Utskottet konstaterar att lagförslaget motsvarar de av riksdagen godkända linjedragningarna i betänkandet om förvaltningsredogörelsen. De frågor som gäller förvaltningsutveckling måste avgöras utifrån de rådande omständigheterna och utvecklingen hittills.

Justitieministeriet ansvarar för att åklagarväsendet har tillräckliga resurser för att klara av sina uppgifter. Enligt utredning kommer verksamhetsanslaget för åklagarväsendet i propositionen om statsbudgeten för 2007 (RP 122/2006 rd) inte att täcka dagens personalutgifter. Risken är att ungefär 20 åklagartjänster och ungefär 10 tjänster inom kanslipersonalen måste lämnas otillsatta. Det överförda anslaget är inte tillräckligt för att tjänsterna ska kunna tillsättas. Verksamhets- och ekonomiplanen för 2007 har beredskap för 300 åklagare, vilket betyder en minskning med mer än 20 åklagarårsverken jämfört med utfallet 2005. Enligt utskottets uppfattning kan en utveckling av förvaltningen inte hjälpa upp personalbristen. Det får negativa konsekvenser för medborgarnas rättssäkerhet och i enskilda fall också för de grundläggande fri- och rättigheterna. De personaljusteringar som hänger samman med statens produktivitetsprogram är avsedda att leda till en genuint ökad produktivitet (FvUB 2/2006 rd).

Häradsåklagarnas och de biträdande åklagarnas behörighet föreslås bli preciserad så att de i hela landet är behöriga att sköta strafforderärenden och mål som kan avgöras i skriftligt förfarande, vilket är avsett att effektivisera behand-

lingen av enkla fall där svaranden erkänt. Förvaltningsutskottet fäster uppmärksamhet vid behörighetsfrågan i det avseendet att lagutskottet kunde bedöma den ur medborgarsynvinkel med utgångspunkt i förtroendefrågor och rättssäkerhet.

En bra personalpolitik är av största vikt för att reformen ska lyckas. Utgångspunkten bör vara att behålla de gällande anställningsvillkoren. Alla tjänstemän kunde också flyttas över till nya enheter med sina tjänster och tjänstebestämmelser.

ar. Enligt utredning gick man till väga på det sättet då tingsrättslagen ändrades 2005 (RP 230/2004 rd — LaUB 5/2005 rd). Samma princip följs också i proposition RP 83/2006 rd om utskökningsorganisationen.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar

att lagutskottet bör beakta vad som anförts ovan.

Helsingfors den 28 september 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Janina Andersson /gröna
Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /cent

Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Heli Paasio /sd
Mauri Salo /cent
Satu Taiveaho /sd
Ahti Vielma /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Vid utfrågningen av sakkunniga lämnade föreringen Suomen Syyttäjähdistys ry och intresseorganisationen PUSH ry ett gemensamt och enligt mig välmotiverat ställningstagande (HaVP 67/2006 vp/B 3 §) om lagförslaget med detaljerade förslag till paragrafändringar.

Med tanke på en konsekvent personalpolitik inom statsförvaltningen bör målet alltid vara att med vissa undantag tillämpa liknande system i övergångsskedena. I det här fallet är det befogat att gå till väga på det sätt som föreslås i övergångsbestämmelsen i utökningsbalken (RP 83/2006 rd) som nu behandlas i riksdagen: "För överföringen av en tjänst krävs inte tjänstemannens samtycke, utom i det fall att tjänsten flyttas till en annan ort."

Principen är viktig, för häradsåklagarnas behörighet föreslås nu omfatta hela landet. Av organisationernas ställningstagande kan man dra

slutsatsen att den föreslagna övergångsbestämmelsen inte behövs om häradsåklagarna har behörighet att sköta åklagaruppgifter i ärenden som tingsrätterna på åklagarämbetets område har behörighet att behandla.

De fördelar som eftersträvas med lagförslaget kunde uppnås fullt ut om häradsåklagarna var behöriga endast på de nya åklagarämbetenas områden.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

att förvaltningsutskottet i sitt utlåtande borde ha beaktat förslagen till paragrafändringar och motiveringarna till dem i den form som de lämnades av de i motiveringsdelen nämnda organisationerna.

Helsingfors den 28 september 2006

Veijo Puhjo /vänst